

22.03.2026 r.

Bogumiła Szewczak

Petycja

w sprawie konieczności podjęcia działań legislacyjnych dotyczących wprowadzenia możliwości odliczania od dochodu składek członkowskich na rzecz samorządu radców prawnych przez radców zatrudnionych na podstawie umowy o pracę

Działając na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 ze zm.) oraz art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 poz. 870), niniejszym składam petycję o podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do zmiany przepisów dotyczących wprowadzenia możliwości odliczania od dochodu składek członkowskich na rzecz samorządu radców prawnych przez radców zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Obecnie obowiązujące przepisy podatkowe przewidują taką możliwość jedynie dla osób prowadzących działalność gospodarczą, co prowadzi do nierównego traktowania członków tego samego samorządu zawodowego, wykonujących zawód w różnych formach.

Zgodnie z ustawą o radcach prawnych, wszyscy radcowie – niezależnie od formy wykonywania zawodu – mają obowiązek opłacania składek członkowskich na rzecz samorządu zawodowego. Dotyczy to zarówno radców prawnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, jak i prowadzących działalność gospodarczą w formie kancelarii lub spółek. Składki te są warunkiem koniecznym do wykonywania zawodu – ich nieopłacenie mogłoby skutkować postępowaniem dyscyplinarnym, a nawet utratą prawa do wykonywania czynności zawodowych.

Jednak obecne przepisy podatkowe przewidują możliwość odliczenia składek wyłącznie dla osób prowadzących działalność gospodarczą, co oznacza, że radcowie zatrudnieni na etacie są pozbawieni tej preferencji, mimo że ponoszą identyczne koszty związane z utrzymaniem uprawnień zawodowych. Taki stan rzeczy prowadzi do nierównego traktowania członków samorządu i wymaga pilnej zmiany przepisów. Problem ten nie dotyczy wyłącznie radców prawnych, ale także innych osób wykonujących zawody, które zrzeszone są w samorządach zawodowych, takich jak na przykład inżynierowie budownictwa, architekci czy lekarze. Wszyscy oni ponoszą obowiązkowe koszty związane z opłacaniem składek członkowskich, które są warunkiem wykonywania zawodu, jednak w przypadku osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę brak jest możliwości ich odliczenia od dochodu. Powoduje to nierówne traktowanie w obrębie tych samych grup zawodowych w zależności od formy wykonywania zawodu, co jest sprzeczne z zasadą równości wobec prawa.

Brak możliwości odliczenia składek przez osoby zatrudnione na etacie powoduje, że

ta grupa ponosi relatywnie wyższe obciążenia finansowe, co jest sprzeczne z zasadą równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP. Wprowadzenie odpowiednich zmian w przepisach podatkowych przyczyni się do zrównania sytuacji wszystkich osób wykonujących zawody regulowane, niezależnie od formy zatrudnienia, oraz będzie zgodne z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych („ustawa o PIT”), od dochodu (podstawy opodatkowania) można odliczyć m.in.: „kwotę składek członkowskich zapłaconych na rzecz związków zawodowych, w wysokości nieprzekraczającej 840 zł w roku podatkowym”.

Brak jest natomiast podstawy prawnej umożliwiającej odliczenie składek członkowskich na rzecz samorządów zawodowych. Taka luka prawna rodzi istotne dysproporcje w traktowaniu podatników:

- członkowie związków zawodowych korzystają z preferencji podmiotowej i kwotowej (limit 840 zł);
- członkowie samorządów zawodowych (np. radców prawnych) nie mogą skorzystać z analogicznego odliczenia, ponieważ przepisy tej preferencji nie obejmują.

Ponadto, w kontekście radców prawnych prowadzących działalność gospodarczą:

- do kosztów uzyskania przychodów mogą być zaliczone m.in. wydatki poniesione w roku rozpoczęcia działalności, takie jak: opłaty za egzamin radcowski, wpis na listę radców oraz składki członkowskie samorządowe;
- wydatki te spełniają warunek związku z uzyskaniem uprawnień i praktyką zawodową, a zatem są kosztami podatkowymi zgodnie z art. 22 ust. 1 i art. 23 ustawy o PIT.

Natomiast radcy prawni zatrudnieni na podstawie umowy o pracę:

- podlegają ryczałtowym kosztom uzyskania przychodów jak wszyscy inni pracownicy (art. 22 ust. 2 ustawy o PIT);
- nie mają możliwości uwzględnienia w kosztach wydatków ponoszonych na obowiązkowe składki członkowskie i składki OC – niezależnie od związku tych wydatków z wykonywanym zawodem.

Podstawę prawną dla proponowanego rozwiązania stanowi art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który definiuje koszty uzyskania przychodu jako wydatki poniesione w celu osiągnięcia przychodu lub zachowania źródła przychodu. Składki członkowskie na rzecz samorządu zawodowego spełniają tę przesłankę, ponieważ ich opłacanie jest warunkiem wykonywania zawodu. Obecne regulacje przewidują możliwość odliczenia składek na rzecz związków zawodowych, jednak brak analogicznej regulacji dla samorządów zawodowych powoduje nierówność w traktowaniu

podatników. Wprowadzenie mechanizmu umożliwiającego odliczenie faktycznie poniesionych składek członkowskich na rzecz samorządu zawodowego uzasadnia się zarówno zasadą równości, jak i konstrukcją kosztów uzyskania przychodu zawartą w art. 22 ust. 1 ustawy o PIT.

Podkreślam, że proponowane rozwiązanie nie prowadzi do obciążenia budżetu państwa w sposób znaczący, a przeciwnie – wzmocni transparentność systemu podatkowego, promując jednocześnie równą, sprawiedliwą i proporcjonalną relację między radcami prawnymi a fiskusem.

Na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej moich danych osobowych (imienia i nazwiska) w toku procedowania petycji.